

הלכות שביתת עשור פרק ב

פרק ב

דיני שביתה מאכלה ושתיה

שיעורי אכילה ושתיה

שיעור אכילה ושתיה

א.
שיעור אכילה

האוכל ביום הכיפורים מאכלים הראויים לאדם ככותבת הגסה, שהיא פחות מכביצה במעט - הרי זה חייב.
וכל האכלים מצטרפין לשיעור זה.

שיעור שתייה

וכן, השותה משקין הראויין לשתיית אדם כמלוא לוגמיו של שותה, כל אחד ואחד לפי לוגמיו - חייב.
וכמה מלוא לוגמיו? כדי שיסלקם לצד אחד וייראה מלא. ושיעור זה באדם בינוני פחות מרביעית.
וכל המשקין מצטרפין לשיעור זה.
ואכילה ושתיה אין מצטרפין לשיעור אחד:

ב.

אחד האוכל אכלים המותרין או שאכל דברים האסורים, כגון פיגול ונותר וטבל ונבילות וטריפות וחלב או דם, הואיל ואכל אכלים הראויין לאדם - הרי זה חייב כרת משום אוכל ביום הכיפורים:

חצי שיעור

ג.

אכל או שתה פחות משיעור זה - אינו חייב כרת.
אף על פי שהוא אסור מן התורה בחצי שיעור, אין חייבין כרת אלא על כשיעור.
והאוכל או השותה חצי שיעור - מכין אותו מכת מרדות:

הפסק באכילה

ד.

אכל מעט, וחזר ואכל, וחזר ואכל,
אם יש מתחילת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה כדי אכילת שלש ביצים - הרי אלו מצטרפות לכשיעור,
ואם לאו - אין מצטרפות.
שתה מעט, וחזר ושתה, וחזר ושתה,
אם יש מתחילת שתייה ראשונה עד סוף שתייה אחרונה כדי שתיית רביעית - מצטרפין לשיעור,
ואם לאו - אין מצטרפין:

ה.

אכל אכלים שאינן ראויין למאכל אדם, כגון עשבים המרים או שרפים הבאזשים, או ששתה משקין שאינן ראויין, כגון ציר או מוריים וחומץ חי, אפילו אכל ושתה מהן הרבה - הרי זה פטור מן הכרת, אבל מכין אותו מכת מרדות:

ו.

שתה חומץ מזוג במים - חייב.

הכוסס פלפלין וזנגביל יבש וכיוצא בהן - פטור,

אבל זנגביל רטוב - חייב.

אכל עלי גפנים - פטור,

לולבי גפנים - חייב.

ואלו הן לולבי גפנים: כל שלבלבו בארץ ישראל מראש השנה ועד יום הכיפורים.

יתר על זה - הרי הם כעצים ופטור.

וכן כל כיוצא באלו:

ז.

אכל צלי במלח - מצטרף המלח לבשר.

ציר שעל גבי ירק - מצטרף, מפני שמכשירי האוכל המעורבין עם האוכל כאוכל הן חשובין.

אכילה גסה

היה שבע מאכילה גסה שאכל עד שקץ במזונו, ואכל יתר על שבעו - פטור.

כמי שאכל אכלים שאינן ראויין לאכילה, שאף על פי שזה היתר ראוי לרעב, אינו ראוי לכל מי ששבע כזה:

חולה

ח.

חולה שיש בו סכנה ששאל לאכול ביום הכיפורים, אף על פי שהרופאים הבקיים אומרים אינו צריך - מאכילין אותו על פי עצמו עד שיאמר דיי. אמר החולה "איני צריך", והרופא אומר "צריך" - מאכילין אותו על פיו, והוא שיהיה רופא בקי.

רופא אחד אומר צריך ואחר אומר אינו צריך - מאכילין אותו. מקצת הרופאים אומרים צריך, ומקצתן אומרים אינו צריך - הולכין אחר הרוב או אחר הבקיים, ובלבד שלא יאמר החולה "צריך אני", אבל אם אמר צריך אני, מאכילין אותו.

לא אמר החולה שהוא צריך, ונחלקו הרופאים, והיו כולם בקיאים, ואלו שאמרו צריך כמנין שאמרו אינו צריך - מאכילין אותו:

ט.

עוברה שהריחה - לוחשין לה באזנה שיום הכיפורים הוא. אם נתקררה דעתה בזכרון זה - מוטב, ואם לאו - מאכילין אותה עד שתתיישב נפשה. וכן, מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו עד שייאורו עיניו. ואפילו נבילות ושקצים מאכילין אותו מיד, ואין משהין אותו עד שימצאו דברים המותרין:

י.

קטן בן תשע שנים ובן עשר שנים - מחנכין אותו שעות.
כיצד? היה רגיל לאכול בשתי שעות ביום, מאכילין אותו בשלש, היה רגיל
בשלש, מאכילין אותו בארבע.
לפי כוח הבן מוסיפין לענותו בשעות.
בן אחת עשרה שנה, בין זכר בין נקבה - מתענה ומשלים מדברי סופרים, כדי
לחנכו במצוות:

יא.

בת שתיים עשרה שנה ויום אחד ובן שלש עשרה שנה ויום אחד שהביאו
שתי שערות - הרי הן גדולים לכל המצוות, ומשלימין מן התורה.
אבל אם לא הביאו שתי שערות - עדיין קטנים הם, ואינן משלימין אלא
מדברי סופרים.
קטן שהוא פחות מבן תשע - אין מענין אותו ביום הכיפורים, שלא יבוא
לידי סכנה: